

Joodse begraafplaats Zuidbroek verpietert

▲ Leo Oord (uiterst links) en Nick Kieft (gebogen over een zerk) van de Historische Kring Menterwolde vinden dat de begraafplaats opgeknapt moet worden.

Foto's: Anne Marie Kam...

Van onze verslaggeefster Nynke Been

■ **ZUIDBROEK** – De laatste rustplaatsen van Simeon van de Hak, Saartje de Levie en hun familieleden liggen er verwaarloosd bij. Bestuurslid Nick Kieft en voorzitter Leo Oord van de Historische Kring Menterwolde staan op de joodse begraafplaats in Zuidbroek die, zo vinden ze, wel een opknopbeurt kan gebruiken. „We hebben hier nog de enige zichtbare overblijfselen van de joodse cultuur in onze gemeente. Daar moeten we zuinig op zijn”, vindt Oord. Noord- en Zuidbroek hebben

lange tijd een florerende joodse bevolking gekend. Ruim vijftien gezinnen huisten in de beide dorpen. Nu is daar niemand van over om de begraafplaats te onderhouden. „Wie niet aan ouderdom is overleden, is naar een concentratie-

kamp afgevoerd en omgebracht. Er zijn geen nabestaanden meer”, vertelt Kieft. Oord knikt. „Of het moet al een achter-achterkleinkind zijn in Amerika. Die komen hier vast niet om de zerken op te lappen.”

Op de begraafplaats staan 27 grafzerken. Sommigen staan scheef, anderen zijn door de tand des tijds onleesbaar geworden. Mollen leven zich uit op het kleine lapje gras. Oord en Kieft vinden dat de overblijfselen van de joden in hun ge-

meente beter bewaard moeten blijven. „En daarvoor is het toch minstens nodig dat er afen toe iemand komt snoeien en grasmaaien”, vindt Oord.

Kieft buigt zich over een verweerde zerk. „Met veel moeite kan je lezen wie hier begraven ligt. Eigenlijk zouden de zwarte letters over een jaar of vijf weers overschilderd moeten worden.” Ook vertonen de meeste zerken scheuren of hangen ze scheef. „Dat komt omdat ze van zandsteen zijn gemaakt, dat heeft de neiging om te scheuren en te verweeren”, vertelt Oord.

Bij sommige rustplaatsen is kunstmatig geprobeerd de

schade wat te beperken. Kieft: „Kijk, die bovenkant hebben ze er weer aan gelijmd. En de gebarsen steen hebben ze weer met cement aan elkaar gemaakt. Dat had wel netter gekund, maar hier gebeurt tenminste iets.”

Beide historici benadrukken overigens wel dat de begraafplaats, ook na onderhoudswerkzaamheden, zijn eigen karakter moet behouden. „Op een joodse begraafplaats hoort geen opsmuk. Hij is eenvoudig groen en straalt een bepaalde rust uit”, meent Kieft. „Deze plek ademt een sfeer uit van vergankelijkheid. Als je alles vernieuwt, gaat dat verloren.”

Eigenaar komt om in het werk

De gemeente Menterwolde heeft niets te maken met het onderhoud van de begraafplaats. „Wij voeren alleen af en toe werkzaamheden uit in opdracht van de eigenaar, in dit geval een joodse stichting

uit Amsterdam”, aldus woordvoerder Jan Leegstra. De begraafplaats blijkt in handen te zijn van het Nederlandse Israëlitische Kerkgenootschap (NIK) in Amsterdam. Jacques Gans is begraaf-

plaatsconsulent van het NIK. „Ik kom om in het werk. De helft van onze tweehonderd begraafplaatsen is hard toe aan een opknopbeurt.” Gans weet niet wanneer Zuidbroek aan de beurt is.